

het boek moet weer hersteld in zijn eere van mede-bouwer aan de geestelijk-zedelijke ontwikkeling van den mensch.

Het lot van het boek moet verbeteren, want het is een onwaardige bestemming: brandstof te zijn voor een stroomvuur. Wat een Schrijver met moeizamen arbeid van zijn denken en gevoelen in een boek heeft neergelegd verdient een beter lot, dan na eenige weken vergeten te zijn.

Natuurlijk spreek ik hier van zulke boeken, die werkelijk culturele betekenis hebben. En daarmee is er meteen de klemming van dien anderen eisch: de actie voor het boek moet niet leiden tot een klakkeloos alles-maar-aanvaarden wat er aan de markt komt.

We moeten kiezen met onderscheiding — en dan lezen, dat is, rustig ons bezinnen op wat in het boek wordt gezegd of beschreven.

Zóó komt het boek weer tot zijn recht van drager van culturele waarden.

En zóó kan het de verrijking brengen, die we uit onze lectuur zoeken te verkrijgen.

C. T.

VRAGEN VAN GEESTELIJK EN ZEDELIIK LEVEN

Bidden onder 't voorbehoud: „Indien het met Uw Raad kan bestaan”.

Onze lezer v. E. te R., wiens vragen over het bidden onder het voorbehoud: „indien het met Uw Raad kan bestaan”, ik in no. 27 trachtte te beantwoorden, is door ons antwoord niet bevredigd, en vraagt opname voor een breedvoerig schrijven waarin hij dit motiveert.

Tot mijn leedwezen kan ik aan dat verzoek niet voldoen. De rubriek: „Vragen van geestelijk en zedelijk leven” is geen plat-form voor debat. Wilde ik er dat van maken, dan zou ik er af en toe heel ons blad voor noodig hebben.

De zaak staat zóó, dat wie een vraag heeft haar inzendt; dat ik, komt ze, naar mijn oordeel, daarvoor in aanmerking, haar beantwoord, en dat de inzender mijn antwoord, zoo het hem niet bevredigt, naast zich neerlegt.

Alleen bij gebreken misverstand is er — en dan voor hoogstens één keer — plaats voor een korte repliek.

Omdat er nu in dit geval, naar het oordeel van vrager, inderdaad misverstand was — en zelfs meer dan één — ga ik hier nog even op z'n bedenkingen in.

Het was een misverstand, zoo schrijft hij, dat ik in zijn eerste schrijven de voorstelling vond van een tweërlei Raad Gods: één die ook ons gebed insloot, en een ander waarin het gebed niet was opgenomen. Het was óók een misverstand, dat hij het gebed onder 't voorbehoud, dat zijn verhooring met Gods Raad overeenstemt, fatalistisch zou genoemd hebben. En 't was nogmaals een misverstand, dat er voor hem geen ander gebed dan het sméekgebed zou bestaan.

Over het recht, dat zijn schrijven me tot deze opvattingen gaf, disputeer ik niet. Ook niet over de vraag, of heel zijn voorstelling van het gebed, zonder deze veronderstellingen wel een oogenblik kan bestaan. Ik aanvaard zijn verzekeringen met blijdschap. En om hem de maat vol te geven, zal ik de helft der verantwoordelijkheid voor de misverstanden voor mijn rekening nemen.

Hij vraagt voorts méér voorbeelden uit de H. Schrift van bidden onder het voorbehoud: „zoo het met Uw Raad kan bestaan”.

Ik zal dat hier of bij particulier schrijven gaarne doen, als vrager eerst begint met méér ernst te maken met het ééne, alles-beslissende voorbeeld dat ik aanvoerde: het gebed van onzen Heere

Jezus Christus in Gethsémané. Een gebed, waarbij Calvin, in zijn verklaring op Matth. 26:39 o.a. aantekent:

„Indien reeds Christus zijne begeerte, die zuiver gericht was, in banden heeft moeten slaan, om haar onderworpen te houden aan de oppermacht Gods, hoezeer voegt het dan óns de bandeloosheid van onze begeerten te onderdrukken, die en steeds onbedachtzaam voortgedreven worden en voort-lijen en vol zijn van aanmatiging? Want zoo de Geest Gods ons al bestuurt, dat we niets onredelijks begeeren, zijn we evenwel Gode deze gehoorzaamheid schuldig, dat we het geduldig dragen, zoo de uitkomst niet beantwoordt aan onze wenschen. Want dit behoort tot de bescheidenheid des geloofs, dat we het in de vrijheid Gods laten, anders te beslissen dan wij het begeeren. Bovenal moeten we ons aan dézen regel houden, dat we, waar we geen zekere en bijzondere beloften hebben, niets begeeren dan op deze voorwaarde, dat God vervulle, wat Hij besloten heeft”.

Of Zondag 45 van onzen Heidelberger in de beschrijving van het ware bidden dan niet volledig is? vraagt inzender. Zeker; voor wat het wezen van het gebed aangaat. Maar stellig niet voor alles wat al zoo bij het gebed in aanmerking komt.

Maar waarom spreekt Christus dan in het volmaakte voorbeeld dat Hij ons van het rechte bidden gaf, met geen woord van dergelijke conditie?

Omdat er aan voldaan was door de orde waarin Hij de afzonderlijke gebeden rangschikte. Door deze orde: eerst drie gebeden die zich bewegen om den Heere onzen God, en daarna, en dáaraan ondergeschikt, drie voor de vervulling van onze eigene behoeften, onderwierp Hij óns, met onze gebeden en met de vervulling van onze behoeften, aan den Naam en het Koninkrijk en den wil onzes Gods; dat wil óók zeggen: aan de verwerkelijking van Gods aanbiddelijken Raad.

Op een tweetal schriftuurplaatsen, die vrager voorts nog aanvoert, ga ik, wijl ze buiten ons onderwerp omgaan, niet in. En nog minder op een insinuerende uitdrukking, en op een zeer bedenkelijke qualificatie van wie bidden onder het voorbehoud „zoo het met Uw Raad kan bestaan” of dergelijke, aan het einde van zijn schrijven.

Liever wil ik tenslotte nog een paar opmerkingen maken, die allicht geen overbodige aanvulling zijn van m'n antwoord.

De eerste is deze, dat de gedachte aan den Raad Gods, met eerbiedige betuiging van onderwerping daaraan, in ons bidden, gansch wat anders is dan — zooals vrager meent — een maken van Gods verborgen Raad tot regel voor ons gebed.

Juist als verborgen, kan Gods Raad ons toch voor ons bidden niet ten regel zijn.

Doch niet verborgen, maar klaar en nadrukkelijk geopenbaard, is ons dat er een eeuwige en onveranderlijke Raad bij onzen God is. En dáaraan te denken in ons bidden is niets anders dan óók in ons gebed, het geopenbaarde te laten gelden, d.i. den Naam onzes Gods te heiligen.

God heeft ons niets geopenbaard om het op non-activiteit te zetten, of ten minste af en toe uit onze gedachten weg te dringen.

En dat mogen we ten opzichte van Zijn eeuwigen Raad wel nooit minder dan in ons bidden.

In de eerste plaats, omdat het geloof, waarin we bidden moeten, vóór alles zijn taak heeft in volkomen overgave aan onzen God. En in de tweede plaats, om ons te behoeden voor den waan, alsof niet God almachtig naar Zijn Raad alle dingen beschikt en regeert, maar wij door ons bidden de teugels van ons leven in eigen handen zouden nemen.

En eindelijk moet ik vrager nog opmerkzaam maken op een bedenkelijke verwarring in zijn

om de beschikbare plaatsruimte, ons beperken tot de quaestie van het grammatisch geslacht.

We zouden ons deerlijk vergissen, zoo we de (met ongemeene felheid gevoerd) actie der „Vereenvoudigers” simpel weg verklaarden uit een streven naar efficiëncy en vergemakkelijking van onderwijs, of (en) uit toepassing van vaste, en door ieder taalkundige te erkennen, uitkomsten der wetenschap. Het is er ver vandaan. Wat deze actie haar drijfkracht geeft is een principiële, filosofische taalbeschouwing, geïnspireerd door geleerden als H. Paul en W. Wundt, en zich afteekend tegen den achtergrond eener on-Christelijke levensbeschouwing. Wie aan het filosofisch uitgangspunt mocht twijfelen, leze er De Voors' Verzamelde Taalk. Opstellen dl. I (passim; speciaal p. 63, 160 en vlg.) maar eens op na.

Als grondstelling der (overigens niet zeer diepzinnige) Kollwijniaansche taalbeschouwing mogen we wellicht het overbekende adagium citeeren: „taal is klank”, of in gematigder formulering (b.v. Gerlach Royen): „taal is primair klank”. Deze stelling is voor ons precies even aannemelijk als die welke den mensch „primair lichaam” zou noemen. 's Menschen spreken is een flauw Abbild van Godes spreken — en dit behoeft geen klank. De taal waarin de geest onhoor-

schrijven tusschen illuminatie (verlichting) en inspiratie. Te bedenkelijker, omdat ze aan de orde van den dag is.

Als vrager deze dingen rustig wil overwegen, heb ik hoop, dat hij van zijn bezwaren verlost zal worden.

B.

F.

III ZIELKUNDE III

Recht van critiek; recht en methode van anti-critiek.

Het is natuurlijk ieder, die zich bezint op den inhoud van de belijdenis en van het dogma toegestaan, den toetssteen der Schrift aan te leggen aan den inhoud van hetgeen tot dusver werd geacht te zijn in overeenstemming met 't Woord van God.

Maar al dadelijk zullen we dan met enkele dingen rekening moeten houden. Bavinck wees er reeds op, dat iemand, die critisch tegenover de historie positie neemt, in een moeilijke situatie is; een situatie, veel moeilijker dan die van den dogmaticus in het algemeen. Immers de dogmaticus, die christen is, neemt positie in het geloof, onderwerpt zich aan het Woord van God, maar spreekt levens ook zijn gemeenschap uit met de kerk aller eeuwen.¹⁾ Maar hij, die zich critisch instelt tegenover het dogma en zijn formulering heeft enerzijds altijd een min of meer geïsoleerde positie, en anderzijds komt hij toch ook weer steeds met een bepaalde opvatting tot de Schrift. Niemand toch is, als hij begint de Schrift te onderzoeken, een blanco blad papier jegens haar. Men kan zich ook hier niet ontdoen van zijn omgeving en zijn tijd, en men brengt reeds een zekere opvatting van de Schrift en haar inhoud mede, wanneer men begint die Schrift te bestudeeren.²⁾

In zijn afwijzing van de methode van het biblicisme zeide Bavinck het volgende: „De Schrift is geen wetboek, waarvan de artikelen maar behoeven nageslagen te worden, om in een bepaald geval haar opinie te kennen. Zij is samengesteld uit vele boeken van onderscheidene personen, uit zeer verschillende tijden, met uiteenlopenden inhoud. Zij is geen abstracte, maar een organische, levende eenheid. Zij bevat nergens een schets der geloofsleer, maar deze moet uit heel het organisme der Schrift worden afgeleid. De Schrift is er niet op ingericht, dat wij haar napraten, maar dat wij haar als vrije kinderen Gods zullen nadenken. Maar dan is ook alle zoogenaamde Voraussetzungslosigkeit en objectiviteit onmogelijk. Dan is er zooveel studie en nadenken van het subject mee verbonden, dat één persoon daartoe ten eenenmale onbekwaam is. Daar zijn eeuwen voor nodig. Daar is de kerk voor aangesteld, die de belofte heeft van de leiding des Geestes in alle waarheid. Wie van de kerk, d.i. van de christenheid, van de gansche dogmenhistorie zich isoleert, verliest de christelijke waarheid.”³⁾

Men ziet hier, hoe naar het oordeel van den dogmaticus Bavinck, die toch zeker zoo goed als iemand anders over deze dingen kon oordeelen, de taak van hem, die zich opmaakt met een eigen nieuw ontwerp kritiek te leveren op datgene, wat in den loop der eeuwen door de kerk en de historie werd geformuleerd, bijna onmenselijk moet worden geacht.

Des te meer is hiermede dan ook tegelijkertijd gezegd, dat wij zeer groot respect hebben voor het pogen van hen, die oordeelen, dat zij tot zulk een kritiek zijn geroepen. Wie het werk onderneemt om het dogma en de uitspraken der geloofsleer aller eeuwen te zuiveren van hetgeen hij paganistische motieven acht, heeft stellig een

1) H. Bavinck, *Ger. Dogm.*, 2e dr., Dl. I, pag. 26.

2) Bavinck, t.a.p. 67.

3) Bavinck, t.a.p. 68.

baar peinst en denkt is zeer wezenlijk en ten volle taal. De betekenis is ons de ziel van het woord en of zij zich in klank belichaamt, dan wel zich binden laat aan acoustische of visuele voorstellingen — het blijft één en dezelfde taal. Al is het hoe ons verborgen, taal zullen we ook tusschen dood en opstanding niet ontberen.

Zoo is dan het schrift niet maar „'n grafiese voorstelling van de taalklanken”, zóó dat „de letterverbindingen eerst taal worden wanneer men die geschreven symbolen weer omzet in inwendige of uitwendige taalklanken” maar, zooals het geschrevene daar ligt, al wordt het op een bepaald oogenblik door geen enkel mensch gelezen of gedacht — doch God kent het — is het wezenlijk en ten volle taal. Om de strekking der aangehaalde woorden te verduidelijken: de consequentie was dat de H. Schrift dan pas Gods Woord was, wanneer ze werd gelezen.

Uit de bestreden grondstelling „taal is (primair) klank”, vloeit logisch voort:

1e. dat conventie en gemak, maar geen hogere normen, de maatstaven zullen vormen voor schrift en spelling, die op dit standpunt, en volkomen terecht, voor de taal zijn wat noten zijn voor de muziek;

2e. dat eigen rechten en eigen normen der

uiterst gew. zich een ge

Maar als al de eeuw aanvaard, lijk in het wij toch o deze critiek

Voor al geziel”. Imm dedigde de vatting” zó op dit pouden sp gelijke beg sterkste cri moeten l

Nu kan i de van bed werk der e ook, dat w onderzoek van negentien zich gr

Daarom nader op l toogd, inga En het is onder oroe critisch zul door een zegt, zich Schrift te overige — heidsgehalte hij het niet

Zoo hebb lijke basis ook deze d

Natuurlijk „Wat zegt c

Zeker, ma ons besprok of meer los reeds zeide clusie kom tische term christelijk c

Het bove antwoord, c tisch antwo zegt de Se schrijver al „a. De H souvereinite Woord geo welk verbar scheidt in c schen God geschapene.

„b. Zij be unio foede reeds vóór e baring

„c. Zij pr beeft,

1. de alge 2. den do 3. de ope

reinen God Het zij on opmerkingen

1. Zooals mand er ee dan van he

4) Dr D. H. matie van de

geschreven minder zek der gesproke

De eerste andere rege zou vragen,

Wat de t dat De Voog den „taalreg verkleinwoor klank dien

„kasje” aanc bestaat, die den geest ge band tussche de taal niet met een h omdat het o

Maar men, gingsuitange leerlingen m in de taal slechts twee slacht”, zoo een taalfout

1) De Vooy

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHEIEN

De bedreigde Bulgings-n.

I.

Het spellingsontwerp dat ons van ministerieele zijde heeft overvallen, zag onder Kollwijniaansche auspiciën het licht.

Zoo is het te verstaan, dat over den meest ingrijpenden regel daarvan, die over de lang vervolgde buigings-n het doodvonnis strijkt (uitzonderingen daargelaten), het orgaan „Vereenvoudiging” van 20 April j.l. oordeelt: „conditio sine qua non voor elk compromis dat onzerzijds aanvaardbaar zou zijn”. In den grond der zaak is er van een compromis nauwelijks sprake, nu la pièce de résistance van het Kollwijnianisme is aanvaard. Daar het hierin zich uitwerkend principe naar onze vaste overtuiging met alle kracht moet worden bestreden, willen we aan dit punt een korte beschouwing wijden, waarbij we,

rlighting) en
dat ze aan

overwegen,
n verlost zal

F.

anti-critiek.

zint op den
dogma toe-
aan te leggen
werd geacht
rd van God.
enkele din-
ck wees er
egenover de
lijke situatie
die van den
de dogma-
a het geloof,
i God, maar
uit met de
zich critisch
formuleering
r geïsoleerde
h ook weer
t de Schrift.
rift te onder-
s haar. Men
ijn omgeving
ekere opvat-
mede, wan-
ndeeren.⁴⁾
an het bibli-
„De Schrift
en maar be-
een bepaald
samengesteld
personen, uit
openden in-
i organische,
n schets der
el het orga-
De Schrift is
raten, maar
s zullen na-
aamde Vor-
onmogelijk
ken van het
oon daartoe
zijn eeuwen
ngesteld, die
testes in alle
de christen-
zich isoleert,

eel van den
zoo goed als
n oordeelen,
oet een eigen
datgene, wat
kerk en de
nmenschelijk

tegelijkertijd
hebben voor
t zij tot zulk
werk onder-
ken der ge-
van hetgeen
t stelling een

ig 26.

en ten volle
n het woord
lan wel zich
ele voorstel-
al is het
ok tusschen

„n grafiese
zoo dat „de
vanneer men
et in inwen-
r, zooals het
een bepaald
lezen of ge-
tiet wezenlijk
der aange-
consequentie
Woord was,

is (primair)

geen hogere
voor schrift
en volkomen
n zijn voor

normen der

uiterst gewichtige poging ondernomen, en hij heeft
zich een geweldige taak gesteld.

Maar als men dan het recht heeft datgene, wat
al de eeuwen door als juiste formuleering werd
aanvaard, te onderwerpen aan critiek — natuur-
lijk in het licht van de Heilige Schrift — hebben
wij toch ook weer het recht, en zelfs den plicht
deze critiek kritisch te toetsen.

Vooraf geldt dat, wanneer wij spreken over „de
ziel”. Immers op schier geen enkel punt ver-
dedigde de in de laatste jaren opgekomen „op-
vatting” zoozeer „andere” meeningen, dan juist
op dit punt; en juist daár, waar de kerk en de
ouden spraken over „natuur”, „persoon” en der-
gelijke begrippen, meende deze „opvatting” haar
sterkste critiek op de uitspraken der eeuwen te
moeten laten hooren.

Nu kan niemand meenen, dat het juist zou zijn
de van bedoelde zijde uitgebrachte critiek op het
werk der eeuwen critiekloos te aanvaarden; noch
ook, dat wij geroepen zouden zijn zonder nader
onderzoek te erkennen, dat het christelijk denken
van negentien eeuwen op uiterst belangrijke pun-
ten zich grondig zou hebben vergist.

Daarom willen wij, neen, daarom moeten wij
nader op hetgeen van bedoelde zijde wordt be-
toogd, ingaan.

En het is zoo gelukkig, dat wij dit kunnen doen
onder broeders. Immers het hoofdwerk, dat we
critisch zullen moeten bespreken, is geschreven
door een hooggewaarderde broeder, die zelf
zegt, zich onvoorwaardelijk voor het gezag der
Schrift te buigen. En die zegt vrijmoedig al het
overige — óók eigen werk — nader op zijn waar-
heidsgehalte te willen onderzoeken.⁴⁾ En ook als
hij het niet zeide, wisten wij het nog van hem.

Zoo hebben we al dadelijk een gemeenschappe-
lijke basis voor discussie. En dat geeft hope, dat
ook deze discussie niet vruchteloos zal blijven.

Natuurlijk is nu van het eerste belang de vraag
„Wat zegt de Schrift?”

Zeker, maar vergeten we nu niet, dat de door
ons besproken richting zich bij dat antwoord min
of meer los moet maken van de historie. Immers
reeds zeiden we, dat deze richting tot de con-
clusie komt, dat in de historie allerlei paganis-
tische terminologie de overhand kreeg in het
christelijk denken.

Het boven-bedoelde werk geeft dan ook het
antwoord, dat de schrijver noemt „het calvinis-
tisch antwoord”. Dat antwoord op de vraag „Wat
zegt de Schrift?” kan dan volgens bedoelden
schrijver aldus worden samengevat:

„a. De Heilige Schrift leert de rechtstreeksche
soevereiniteit van dien God, Die Zich in Zijn
Woord geopenbaard heeft, over alle dingen, in
welk verband en op welk terrein ook, en onder-
scheidt in overeenstemming daarmee helder tus-
schen God als den Souverein en het door Hem
geschapene.

„b. Zij beschouwt de religie als een verbond
(unio foederalis), het menschelijk geslacht ook
reeds vóór den zondeval bekend door woordopen-
baring.

„c. Zij predikt, wat den toestand na den val
betreft,

1. de algemeene verdorvenheid van den mensch,
2. den dood als straf op de zonde, en
3. de openbaring der genade van den souve-
reinen God in den Middelaar.”

Het zij ons vergund al dadelijk hier een viertal
opmerkingen te maken:

1. Zooals deze regels daar staan zal wel nie-
mand er eenig bezwaar tegen hebben; afgedacht
dan van hetgeen we onder II opmerken.

4) Dr D. H. Th. Vollenhoven: Het Calvinisme en de Refor-
matic van de Wijsbegeerte, pag. 20.

geschreven taal niet worden erkend en nog veel
minder zekere superioriteit van deze ten aanzien
der gesproken taal.

De eerste conclusie, die bij de bespreking der
andere regels van het ontwerp meer aandacht
zou vragen, laten we rusten.

Wat de tweede betreft: het is volkomen juist
dat De Vooy's, van zijn principe uit, gewaagt van
den „taalregel” dat woorden als „kast” in het
verkleinwoord geen „t” hebben¹⁾. We spreken een
klank dien we hier, min of meer gebrekkig, met
„kasjo” aanduiden, en dat er een spelling „kastje”
bestaat, die duidelijk zichtbaar maakt het door
den geest geleegd, in de uitspraak overwaasd ver-
band tusschen grondwoord en deminutief, dat raakt
de taal niet. Even consequent is het dat „het”
met een h een zonde tegen de taal beduidt,
omdat het onzijdig lidwoord is: „(e)t”.

Maar men waagt verdere gevolgtrekkingen: bui-
gingsuitgangen als „der” heeten verouderd; den
leerlingen mag niet worden opgedrongen dat ze
in de taal nog bestaan. En evenzoo: er zijn
slechts twee geslachten, „het d e en het et ge-
slacht”, zoodat een deur aan te duiden met „haar”
een taalfout is. Norm voor het algemeene schrij-

1) De Vooy's, Verz. Taalk. Opst. I, 47.

II. Het betoog, dat de Schrift de religie als een
verbond beschouwt, behoeft stellig nader bewijs;
in ieder geval is het historisch niet juist, dat het
calvinisme heden belijdt of vroeger betoogde, dat
volgens de Schrift de religie een verbond is.

III. Met de aanvaarding van de formuleering
van deze stellingen is daarom nog niet de toe-
lichting, daarop te geven, aanvaard. Immers, (weer
afgedacht van hetgeen over religie als verbond
werd gezegd) hetgeen hier staat is niet specifiek.
Noch specifiek calvinistisch; noch specifiek
luthersch, of iets anders. We zouden kunnen
zeggen: het is reformatorisch. De reformatoren
zouden (afgedacht van b.) allen zonder onder-
scheid dit hebben kunnen zeggen. Daarom zijn
deze uitspraken natuurlijk niet minder goed, —
integendeel; maar wel zijn ze dus nog zoo alge-
meen, dat ze, zooals ze geformuleerd zijn, nog
geen uitdrukking geven aan consequenties ten op-
zichte van het denken aller eeuwen, en ten op-
zichte van de terminologie der zielkunde, zooals
er, gelijk blijken zal, toch uit getrokken worden.

IV. Wanneer deze stellingen nader worden uit-
gewerkt, is het van de grootste beteekenis, op
welke wijze dan voor hetgeen uit deze stellingen
wordt afgeleid, het bewijs wordt verkregen. Boven-
dien interesseert ons bijzonder het bewijs voor de
stelling, dat de religie een verbond is. Bij de
bedoelde bewijzen nu gaat het in de eerste plaats
om de bewijzen uit de Schrift, en daarna om de
bewijzen, die uit anderen hoofde, dan doordien
ze aan de Schrift ontleend zijn, als bewijsgrond
worden aangevoerd. We krijgen dus ook te onder-
zoeken de bewijsmethode dezer richting,
waarbij dan naar twee zijden het onderzoek moet
worden ingesteld: a. de methode aangaande de
schriftuurlijke bewijzen; b. de methode aangaande
de niet-schriftuurlijke bewijzen.

Nu zal het duidelijk zijn, dat in deze artikelen,
het onderzoek naar de bewijsmethode bij
deze „richting” (in het algemeen, en in het boven
aangeduide boek in het bijzonder) voorop moet
gaan. Immers, wanneer wij een betoog met des-
zelfs bewijzen bespreken, moeten we vooraf op
de hoogte zijn van de methode, die men aan-
wendde om de bewijzen te vinden.

Dikwijls geeft de methode zooveel licht over
datgene, wat als resultaat van de bewijsvoering
werd verkregen. En een foutieve methode heeft
niet alleen wanneer het ging over historische
vragen, maar ook wanneer er kwesties van be-
wijsvoering in het geding waren, reeds menigeen
op een dwaalspoor geholpen.

Om een enkel voorbeeld te noemen. Zeer dik-
wijls gebeurt het in het leven, dat de menschen
een zekere stelling poneeren. Die stelling moet
dan bewezen worden. Ten bewijze haalt men dan
een bepaalde gebeurtenis aan of een bepaalden
tekst, en ziet daarbij deze gebeurtenis of dezen
tekst in zulk een licht, alsof de te bewijzen stel-
ling reeds bewezen ware. Dat is natuurlijk fout.
Inplaats van met „het bewijs” de „stelling” een
vasten grond te geven, geeft men in zulk een geval
„het bewijs” of „de bewijspplaats” zijn zin en zijn
grond uit „de stelling”. Maar die stelling moet
juist nog bewezen worden! Het is duidelijk, dat
de stelling zelve géén invloed hebben mag op de
manier, waarop ik een gebeurtenis of een tekst,
die als bewijs moeten dienen, opvat.

Zeker, wie zou niet weten, dat men wel heel
dikwijls ten dezen in fouten vervalt? In den ge-
wonen redenertrant der menschen worden tel-
kens dergelijke fouten gemaakt. Maar in het
wetenschappelijk betoog mag zulk een bewijs-
voering uiteraard niet voorkomen. Ook al is na-
tuurlijk daarmede tegen den persoon, die bewijst,
niets kwaads gezegd, — wanneer zulke fouten in
een wetenschappelijke verhandeling voorkomen,
is de verhandeling zelve er zwak door geworden.
We namen dit enkele voorbeeld, om duidelijk te

ven en ook voor het taalonderwijs wordt het z.g.n.
Algemeen Beschaafd. Niet dat litteraire taal wordt
uitgesloten of afgekeurd; och neen — even min
als volksdialect en „familiaal Beschaafd”.

Zoo leidt de weg van de identificatie „taal is
klank” tot miskenning en achteruitzetting der li-
teraire taal.

Iets dat ten nauwste verband houdt met een
andere gevaarlijke dwaling die dient te worden
gesignaleerd. De taalpsychologen en op hun voet-
spoor de Vereenvoudigers kennen geen normen
boven de taal. Ze zijn de meening toegedaan
dat de „levende taal” zichzelf ten wet is. Als
Schrift-geloovigen (en niet op grond van classi-
cistische gezindheid) deelen wij dit gevoelen aller-
minst. Ook in de wijze van zijn spreken is de
mensch nooit of te nimmer autonoom. Er zijn
door God gestelde aesthetische, ethische, logische
wetten en normen, welke gelden ook voor den
taalvormenden en -gebruikenden mensch. Het
sprekt vanzelf: wie die wetten en normen op
zich zelve erkent en tevens inziet dat 'menschen
geestes- en zieleleven met den taalvorm op 't
allerinnigst saamgeweven is, moet deze wetten
zeggenenschap toekennen en beteekenis ook voor
de taal. Dit niet te doen stond gelijk met de taal
te ontzielen. En wie den zondeval belijdt, kan

maken, van hoeveel beteekenis het is, bij een
ernstige discussie te letten op de bewijsmethode
van hen, met wie men van meening verschilt.

En, gelijk gezegd, dit onderzoek moet voorop
gaan.

Behalve om de genoemde, ook nog om een
andere reden. Het zou toch niet wel mogelijk zijn,
een bestreden betoog te volgen, wanneer dat be-
toog werd gerefereerd — en men telkens moest
onderbreken om formeel-methodische vragen te
behandelen. Hebben wij de bewijsmethode be-
sproken, dan kan punt voor punt de opvatting
der door ons besproken richting naar voren ge-
bracht worden, en kunnen wij bij elk punt, na de
bewijzen van andere zijde te hebben aangewezen,
de gronden voor onze instemming met het be-
toog, — of de gronden, waarop we van den
schrijver moeten verschillen, aangeven.

Daarbij komt nog iets.
Wanneer wij handelen over anderer bewijs-
methode hebben we tegelijkertijd gelegenheid onze
eigen opvatting over de eischen, waaraan een
bewijs volgens de regelen der logica moet vol-
doen, te omschrijven.

Telkens weer blijkt, dat dit punt, inzonder-
heid bij het aanhalen van de onderscheiden
Schriftuurplaatsen als „bewijs”, van overwegende
beteekenis is.

En we zullen dan ook vanzelf met de vraag van
de beteekenis der exegese in verband met het
Schrift-bewijs in aanraking komen.

Zoo willen we dan een volgend maal beginnen
met de bespreking van de methode aangaande de
Schrift-bewijzen, zooals we deze bij de door ons
besproken nieuwere „richting” vinden.

J. W.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Een dringend beroep.

Dat ik mij op het terrein van het sociale leven
begeef in de kolommen van ons blad heeft zijn
bijzondere reden.

‘t Is om aankondiging te doen van een vergade-
ring, die in deze maand staat gehouden te worden
en die, ofschoon niet een conferentie van groot-
schen omvang, van veel beteekenis kan zijn.

Zooals men weet bestaat er een „Organisatie van
Reunisten der S. S. R.”, een vereniging van oud-
leden van de Unie van Gereformeerde Studenten
aan Openbare Hoogeschoolen.

Deze organisatie, gevormd dus uit leden (± 325),
die allen student zijn geweest en thans een ambt
vervullen dat op den grondslag van academische
vorming rust, leeft in nauw contact met de stu-
dentenwereld.

En zoo weet ze ook van de moeilijkheden, die
daar worden gevoeld.

Een van die moeilijkheden, die meer en meer tot
een probleem gaat worden, is de vraag naar een
emplooi voor de pas-afgestudeerden.

Dat vraagstuk heeft reeds lang de belangstelling,
ook van officiële zijde. Aan elke Universiteit is
een regeeringsgedelegeerde, die tot taak heeft
voor de afgestudeerden een werkkring te zoeken.
Want de nood klimt. Er zijn in ons land reeds vele
gegradueerden, die tot de groote groep van werke-
lozen behooren.

En bij alle bezwaren, die dezen hebben te door-
worstelen, komt er voor hen nog bij, dat ze in
hun wetenschappelijke ambities gaan verflauwen
en straks, zoo er verruiming komen mocht, voor
een ambtsvervulling, met daaraan verbonden ver-
antwoordelijkheid, niet meer geschikt zijn. Met
name voor de jonge ingenieurs en leeraren be-

niet ontkomen aan de conclusie dat het bederf
de taal niet is voorbijgegaan.

Iets dat de verklaring geeft:

1e. van het feit dat er platter en nobeler uitingen
en vormen zijn van taal en

2e. van den eisch: aan den neertrekkenden
invloed van het onedele en alledaagsche weerstand
te bieden, vooral daar waar rustig overleg meest
mogelijk is en verduurzaming intreedt van het
vluchtige woord, t.w. in de geschreven taal.

Bovendien: Babels spraakverwarring (in bond
met den zondeval) bracht het beginsel van een
nimmer eindigende differentiatie en splitsing in het
taalleven: een abnormale (hoewel thans nood-
zakelijke) ontwikkeling. Kunstmatig herstel van
eenheid, horizontaal in uiteen gelegen plaatsen,
verticaal in den stroom des tijds, biedt eenig
tegenwicht; eenigermate vergelijkbaar met den
mechanischen band van overheidsgezag en staat.
En bij dit herstel worden belangrijke diensten be-
wezen door geschreven taal en door gramma-
ticaal gezag.

Dat de „naturalistische” (het woord is van Dr
A. Kuyper Sr.) School van Kolléwijn dit niet kan
toegeven ligt voor de hand. Tusschen hen en
ons in staat het Woord van God.

R. J. DAM.